

**FÉLIDŐNÉL TART AZ ALSÓ-TISZAI
MÁSZ PROJEKT KIVITELEZÉSE
(8-10. OLDAL)**

**MEGEMLÉKEZÉS AZ 1879-ES
ÁRVÍZI KATASZTRÓFÁRÓL
(12-13. OLDAL)**

**VIZET MINDENKINEK! – A VÍZ VILÁGNAP-
JÁRA EMLÉKEZTÜNK (14-15. OLDAL)**

TOVÁBBI HÍREK

Szemelvények a vízgyűjtő-gazdálkodás

magyarországi történetéből 3-8. oldal

Csapadékban szegény volt a március..... 10. oldal

Sikeresen akkreditált

a mintavevő munkacsoport..... 11. oldal

Bejárta az országot a Településsoros

online adatfeldolgozó rendszer 15. oldal

Tisza Élővilágának Emléknapja..... 16. oldal

Dr. Kováts Gábortól búcsúztunk..... 17-18. oldal

Búcsú Annus Istvántól 18. oldal

Gólyahírek..... 19. oldal

TARTALOMJEGYZÉK

Szemelvények a vízgyűjtő-gazdálkodás magyarországi történetéből.	3-8. oldal
Félidőnél tart az alsó-tiszai MÁSZ projekt kivitelezése	8-10. oldal
Csapadékban szegény volt a március	10. oldal
PR munkatársak második országos találkozója	11. oldal
Sikeresen akkreditált a mintavevő munkacsoport	11. oldal
A 140 éve történt árvízi katasztrófára emlékeztünk	12-13. oldal
Baján is vizeskedtünk	13. oldal
Vizet mindenkinek! – A Víz Világnapjára emlékeztünk	14-15. oldal
Rendhagyó tanítási óra	15. oldal
Bejárta az országot a Településsoros online adatfeldolgozó rendszer	15. oldal
Tisza Élővilágának Emléknapja	16. oldal
Személyzeti és munkaügyi hírek.	16-17. oldal
Elbúcsúztunk Dr. Kováts Gábortól	17-18. oldal
Búcsú Annus Istvántól	18. oldal
Gólyahírek	19. oldal
Állománygyűlés 2018 decemberében	20. oldal

SZEMELVÉNYEK A VÍZGYŰJTŐ- GAZDÁLKODÁS MAGYARORSZÁGI TÖRTÉNETÉBŐL

Kivonat a Hidrológiai Közlöny 2019. évi 1. számában megjelent cikk alapján

Bevezetés

A vízgyűjtő hidrológiai értelmezése azt a területet jelenti, amelyről a csapadék egy helyre gyűlik. A vízgyűjtő-gazdálkodás –jelenleg– nem szerepel a szótárakban. Habár az értelmező szótárban nem szerepel, mégis a napi gyakorlatban azt azon tevékenységhez kapcsoljuk, amely során vízgyűjtőink állapotát egy meghatározott cél érdekében megfelelő állapotba hozzuk, illetve tartjuk. Ez a feladat a vízügyi tevékenységek szerves része. Azon felismerés, hogy a társadalom által megfogalmazott elvárások alapján gazdálkodjunk vízgyűjtőinkkel nem új keletű akár a hazai akár a nemzetközi vízgazdálkodás gyakorlatában.

A vízgazdálkodási tevékenység nem korlátozható le csak a vízzel közvetlenül kapcsolatban lévő feladatokra, nem értelmezhető a vízgyűjtőtől függetlenül. A vizek, akár a felszíni, akár a felszín alatt elhelyezkedők –„önmagukban” nem képesek állapotuk megváltoztatására, csak a vízgyűjtőről – a természeti és antropogén környezetből– érkező hatások eredményeképpen javulhat, illetve romolhat állapotuk. Felhasználhatóságuk függ állapotuktól, azonban állapotuk a vízgyűjtőn végbemenő változások függvénye. A hatás – amely jelentheti a mennyiségi és/vagy minőségi jellemzők megváltozását– bekövetkezhet rövid idő alatt, mint például a hegyvidéki villámárvizek során, vagy igénybe vehet hosszabb időszakot, mint például a felszín alatti vizek vízminőségi állapotának megváltozása. Szinte minden esetben a vizekben végbemenő változások kapcsolatba hozhatók valamely a vízgyűjtőn bekövetkező hatással. A gyakorló mérnök számára a vizekkel kapcsolatos igények kielégítése során a vízgyűjtőről érkező kedvezőtlen következményekkel járó hatások megelőzése, illetve mérséklése a cél. Ebben a tevékenységben nélkülözhetetlen a vízgyűjtő részletes feltárásából származó ismeretanyag. A hangsúly a vízgyűjtőn egykor működő és napjainkban is fennálló, vagy azok jövőbeni változását feltételező hatásmechanizmusok feltárásán van. A vízgyűjtőkön működő hatásmechanizmusok megismerése és azok jövőbeni alakulásának befolyásolása rendkívül összetett feladat. Ennek megoldásához sokszor a vízgazdálkodás eszközei önmagában elégtelen, hiszen a vízgyűjtők állapotának megőrzése és fejlesztése csak a területfejlesztés eszközeivel válhat teljessé.

Magyarországon a vízgyűjtőkre kiterjedő regionális tervezés szükségessége már a XIX. század első évtizedeiben felmerült. Számos nagyszerű mérnök ismerte fel annak szükségességét, hogy a társadalmi-gazdasági elvárások kielégítésére vízgyűjtők szintjén tárják fel a vizekben rejlő erőforrásokat, illetve azokkal kapcsolatos fejlesztési lehetőségeket. Ezen tevékenység nem kizárólag magyar sajátosság, hiszen fontos megemlíteni, hogy a hazai vízgyűjtő tervekkel párhuzamosan a kor külföldi mérnökei is hasonló fejlesztési terveket dolgoztak ki, valószínűleg egymás tapasztalataira alapozva.

A kezdetek

A magyar vízgazdálkodás történetében az elsők között fogalmazta meg vízgyűjtőkre alapozott fejlesztési elképzelések fontosságát Beszédes József. A Magyarországi hydrotechnikából próbául című kötetében (URL1) fogalmazza meg a nemzeti szintű vízgazdálkodási szemlélet fontosságát: „Országos hydrotechnikával még egy nemzet sem díszeskedik, ámbár ez okvetlen szükséges tudomány egy művelt ország vizeire nézve, nehogy azok regulatiojában ideoda dolgoztatván: azaz minden tekintet nélkül az egészre, később egyik munka a másiknak akadályává legyen.”. A vízgyűjtő-szemlélet szemléletes megfogalmazását közli művében: „Midőn gömbölyeg földünknek színéből olyan darabot vizsgálat alá veszünk, melyből a hó-, eső-, és forrásvizek mindenfelől öszvejönnek egy nagy elfogadó folyóba, ennek eredetétől elfogadójáig (recipiens) vagyis a vízfőtől a víztőig, akkor vizsgálat alá vettük azon folyót nemző vidéket (area generans fluvii).”

Amennyiben a vízgyűjtők társadalmi igények szerinti megváltoztatását tekintjük a vízgyűjtő-gazdálkodás leghangsúlyosabb részének akkor a hazai vízszabályozásokkal kell kezdeni a tevékenység történetiségének áttekintését. A magyarországi vízgazdálkodás történetében az 1840-es években megkezdődött szabályozási munkák tervezése kezdi meg az első regionális szintű tervezési folyamatot, mely a társadalom által megfogalmazott gazdasági igény kielégítését valósította meg. Az ekkor Európában fennálló gabona kereslet kielégítésére fogalmazódott meg a társadalmi/gazdasági elvárás, hogy az alföldi folyók szabályozásával növeljék meg a mezőgazdasági termelésbe fogható területet.

Az elkészült tervek széleskörű szakmai és a kor viszonyaihoz képest széleskörű társadalmi véleményeztetést követően kerültek megvalósításra. Habár kidolgozásukkor és

főleg azt követően akár több mint 100 év múlva is számos kritika fogalmazódott meg a tervekkel kapcsolatban, azt mindenféleképpen fontos megállapítani, hogy a Vásárhelyi Pál irányításával kidolgozott terv az akkor megfogalmazott társadalmi elvárást kielégítette, növelte a termőterületek nagyságát, a gabonatermelésbe vonható területeket, ezáltal az érintett területek gazdasági potenciálja megnövekedett.

Vásárhelyi Pál (Forrás: Barabás Miklós litográfia)

A világháborúk között

A vízgyűjtők regionális szintű fejlesztésének igénye és használatuk szükségességének felismerése a mérnökök részéről

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

vezetett oda, a társadalmi fejlődéssel együtt, hogy a vízgazdálkodással kapcsolatos tervezési feladatok súlyponti kérdéssé váltak. A vízgazdálkodás regionális szinten történő tervezését Magyarországon Sajó Elemér: Emlékirat vizeink fokozottabb kihasználása és újabb vízügyi politikánk megállapítása tárgyában című munkájában foglalja össze (Sajó 1931). Sajó Elemér munkájában mintegy 100 évre visszatekintően részletesen áttekintette a gróf Széchenyi István

kezdeményezésére megindult vízszabályozási munkák eredményeit, és azok alapján határozta meg a jövőbeni fejlesztési irányokat. Sajó idején a fejlődés gazdasági szükségessége mellett meg kellett határozni az megváltoztatott államhatárok miatti vízgazdálkodási intézkedéseket is.

Sajó Elemér (Forrás: <https://vizmerce.blog.hu/vizmerce.blog>)

A tervkészítés során az elsődleges szempontként a felgyorsult gazdasági fejlődéshez, kellően rugalmasan idomuló tervezés fontosságára hívta fel a figyelmet. Kiemelte, hogy a terv keret jellegére kell a hangsúlyt helyezni és csak annyit kell tartalommal megtölteni, amennyi „a várható legkisebb igényeknek” megfelel. Ezen tervezési módszerrel biztosítható a külső körülményekhez igazodó kellő rugalmasság. A kidolgozott terveknek igazodniuk kell a gazdasági és pénzügyi környezet jövőbeni megváltozásaihoz, hogy a tervezett beavatkozásokat –a pénzügyi keretek függvényében– tervezetten lehessen csökkenteni. De azon esetekre, amikor többlet források nyílnak meg, is rendelkezünk tervekkel a jövőbeni beavatkozásokra.

A megvalósításra javasolt tervek közül a legnagyobb gazdasági hasznot eredményező megvalósítását kell előtérbe helyezni.

Az értekezés kitért arra, hogy a beruházások megvalósításához illeszkedő jogi környezet is alapfeltétele az eredményességnek. Tekintettel arra, hogy a vízügyi fejlesztések időigényesek, azok megvalósítási időtartamához illeszkedő jogi környezet szükséges. Fontosnak tekintette a társadalom bevonását a beruházások megvalósításába oly módon, hogy differenciálja a feladatok végrehajtását. Megállapította, hogy a nagyobb folyók szabályozását az állam hajtja végre, míg az ármentesítési és belvízrendezési feladatokat az érdekeltek körébe rendeli. A felmerülő tervezési feladatok végrehajtásával kapcsolatosan javasolta a vízügyi szolgálat belső tervezői állományának fejlesztését, egyrészt az azonnali tervezési feladat végrehajtására, másrészt olyan speciális tervezési feladatokra, amelyre alkalmas kapacitás külső erőforrásból nem vehető igénybe.

Az árvízmentesítés és a belvízrendezés tekintetében felhívta arra a figyelmet, hogy ahol a helyi érdekeltek szerveződése nem alkalmas a szükséges feladatok végrehajtására ott az államnak kell a munkálatok megkezdésére lépéseket tenni.

Továbbá az akkor már koros, 50-70 éves műtárgyak műszaki felülvizsgálatának mielőbbi megkezdését szorgalmazza.

A folyamszabályozási munkák vonatkozásában a beruházások végrehajtásához szükséges további pénzügyi források biztosítását tekintette prioritásnak.

A víziutak fejlesztésének fontosságát külön fejezetben vizsgálta. Párhuzamban vizsgálta a vízi közlekedést a vasúti közlekedéssel. A víziút fejlesztésénél felhívta a figyelmet arra, hogy gazdaságosabban fejleszthető, mint a vasút. Ugyanakkor kiemelte, hogy számos korábbi fejlesztés megvalósítása során a két szállítási módot nem egymást kiegészítő megoldásokkal, hanem egymás kárára fejlesztették. Megállapította, hogy a két szállítási mód összekapcsolása esetén a kihasználtság és a hatékonyság fokozható az egymásra épülő szállítási tarifák alkalmazásával. Német példán levezetve elemezte a vízi szállítás és a víziutak fejlesztésének előnyeit, kihangsúlyozva annak fontosságát, hogy a vízi és a vasúti szállítás alkalmazása során ki kell használni a kétféle szállítási mód előnyeit és törekedni kell azok kombinálására a gazdaságosság és a hatékonyság növelésének érdekében. A víziutak használata és fejlesztése érdekében összevetést közöl a vasúti közlekedés költségeivel, mely alapján megállapította, hogy a vízi szállítás költsége negyede a vasúti szállításénak. Megfogalmazta, hogy a víziutakon törekedni kell a 1000-2000 tonnás hajók alkalmazására, a hatékonyság fokozása érdekében. A gazdasági fellendülést két alappillérré helyezte: a vízi szállítás fejlesztése és az öntözött területek növelése. Prioritásként fogalmazta meg a Duna-Tisza csatorna megépítését, elsődlegesen a vasúti szállításhoz viszonyított kedvezőbb szállítási költségekre alapozva, kiemelve a beruházási és üzemeltetési költségekben jelentkező eltéréseket. Elemezte a balatoni hajózás fejlesztésének feltételeit és megállapította, hogy a térség fejlődésének érdekében a balatoni kikötők fejlesztésén túlmutatóan fontos a Sió folyamatos hajózhathóságának biztosítása. Szorgalmazta hazai Hajózási egyesület létrehozását, amely szervesen kapcsolódjon be a Közép-európai hajózási szakmai szervezetbe.

A vízerő hasznosítással kapcsolatban megállapította, hogy bár a korábban nagypotenciállal rendelkező telepek az országhatáron kívül kerültek az I. világháborút követően, a megmaradt hazai lehetőségek kihasználása gazdaságos, főleg a kisesésű erőművek alkalmazásával.

Az öntözés fejlesztését a gazdasági fejlődés alapjaként azonosította. Részletesen vizsgálta, hogy milyen alternatívák vannak az öntözés kiváltására és megállapítja, hogy öntözés hiányában nem biztosítható a fenntartható gazdasági fejlődés. Az öntözés elterjesztésével kapcsolatos korábbi sikerelenségét két tényezőben nevesítette. Egyrészt az öntözési társulatoknak az ár- és belvízmentesítő társulatoktól eltérő hitelfelvételi környezetében nevezte meg a probléma okát, hiszen annak tagja a társulat által felvett hitelekért a magán földtulajdonával felel (ingatlan-nyilvántartási széljegy formájában). A sikertelenség másik okaként azt a körülményt nevesítette, mely szerint a gazdának az öntöző társulat a telekhatáráig vezeti a vizet, onnan a birtokon belüli vízkormányzó műveket és a vízkormányzást a földtulajdonosnak kellett megépíteni, illetve üzemeltetni. Ehhez a gazdák jelentős része nem rendelkezett kellő tőkével, illetve szaktudással. Megoldási lehetőségként állami irányítás alatt álló öntöző minta üzemek létrehozását (a mezőhegyesi és a bábolnai példákra alapozva), illetve a szakemberképzés mielőbbi megindítását javasolta, összekapcsolva az öntöző mintatár-

sulatok fejlesztésével. Kihangsúlyozva annak fontosságát, hogy az állam csak azokban az esetekben kezdeményezze az öntöző rendszerek fejlesztését, amelyekben az érintettek összefogása és a kellő szaktudás már helyileg rendelkezésre áll, mert ellenkező esetben az öntözés fejlesztéseiben bekövetkező kudarc hosszútávon bekorlátozhatja a gazdák öntözési kedvét. Öntözési célként a takarmánynövények termesztését, illetve a rizstermesztést határozza meg. A takarmánynövények esetében az öntözés a hazai piac igényeinek kielégítését, míg a rizstermelés vonatkozásában a jelentős import kiváltását prognosztizálta.

A fejlesztési célok között szerepel a halászat. Halastavak számára a vizek kártételei alól mentesített, csekély termőhelyi adottságú területeket javasolta, és ösztönzi a működő halgazdaságok termelékenységének fokozását.

További feladatként írta le a szikesek termőképességének növelését, az alagcsövezések növelését és a dombvidéki vízfolyások rendezését.

A fejlesztések fontos területeként azonosította a közegészségügyi mérnök szolgálatot, a vízrajzi szolgálat fejlesztését, valamint a folyószabályozási munkálatokhoz szükséges modellkísérleti telep megvalósítását.

A vízimunkálatokban megszerzett tapasztalatok rendszerezésére és közzétételére központi kiadványként a Vízügyi Közlemények terjedelmének növelését javasolta.

A tervezett kivitelezési feladatok egy részének végrehajtására „saját erőforrásokat”, valamint a folyammérnöki és a kultúrmérnöki hivatalok bevonását javasolta. A kivitelezési munkálatokhoz javasolta a kikötőbiztonságok állományába került építőgépek használatát, illetve az állami irányítás alá tartozó kőbányákat. Szintén a kivitelezési feladatok gyorsítására javasolta, hogy műszaki altiszti, vízmesteri képzés kerüljön újra megindításra (a 1879-ben megindított képzés folytatásaként).

Sajó Elemér korszakalkotó munkájának megállapításai a jelenkorban is aktuálisnak tekinthetők.

Trümmer Árpád és Lászlóffy Woldemár 1937-ban publikált tanulmányukban (Trümmer, Lászlóffy 1937) a megváltoztatott államhatárok miatt a vízgazdálkodási fejlesztések súlypontjának megváltoztatására hívják fel a figyelmet. A természeti adottságok megváltozásával a gazdaságban az ipar korábbi jelenléte lecsökkent, így a mezőgazdaság szerepe megnövekedett. Ez az öntözés fejlesztést teszi szükségessé. A jogi környezet alapvetően azt a célt szolgálta ki, hogy minden rendelkezésre álló víz (készlet) felett az állam gyakorolja a rendelkezési jogot. A vízhasználatokra vonatkozó engedélyek kiadása és ellenőrzése vármegyei hatáskörben volt, hiszen a leghatékonyabban így lehetett az állami irányítást működtetni.

A tanulmány kiemelte a vízmosások megkötésének és az erózió csökkentésének szükségességét. A magas talajvízszintű területek vonatkozásában a korábbi, a terület birtokosára bízott döntés helyett, amennyiben országos érdek állt fenn, állami kezdeményezésre volt megindítható a terület lecsapolása, oly módon, hogy a költségek viselésébe az érdekeltek is bevonhatók voltak.

Az ármentesítést, a belvízrendezést és a lecsapolást a területileg érdekeltek feladatába utalták és ezen feladat végrehajtására területi alapon megalapított társulatokat hoztak létre és működtettek. A szervezet fölött, mind szakmai, mind pénzügyi szempontból az állam gyakorolt felügyeletet.

Az aktív vízgazdálkodási elemek közül a tanulmány a víziutak fejlesztésének szükségességét és ehhez kapcsolódó-

an a hajózás és a vízi áruszállítás igénybevételének fokozását hangsúlyozta. A vízhasznosítás tárgykörében kiemelte, hogy az ország határainak megváltoztatása miatt a mezőgazdaságra megnövekedett szerep hárul a gazdaságban, így annak fejlesztése fontos közügy. A vizek hasznosításának másik fontos ágaként azonosította a halastavi halgazdálkodás és a folyami halászat fejlesztését. Szintén a természeti adottságokkal kapcsolatosan emelte ki a kedvezőtlen talajadottságú, szikes területeken folytatott vízgazdálkodási gyakorlat fontosságát, hiszen csak így vonhatók be a gazdaság élénkítésébe ezek az alapvetően csekély termőhelyi adottságokkal rendelkező területek. A vízhasználatok közül az ipari vízhasználatok visszaszorulását, míg az egészségügyi (közüzemi) vízhasználatok esetében az ivóvízellátás fejlesztés mellett a szennyvizek elvezetésének fontosságát is hangsúlyozta a tanulmány.

A vízgyűjtőkre kidolgozott, tervszerűen összefoglalt fejlesztési elképzelések nem tekinthetők hazai különlegességnek, hiszen a kor mérnökei szívesen tekintettek túl az országhatárokon és az ottani kedvező tapasztalatokat adaptálták hazai gyakorlatukba, illetve a kor külföldi mérnökei is sok pozitív példát emeltek át saját munkáikba. A vízgyűjtők tervezésével, gazdálkodásával kapcsolatos külföldi gyakorlatok szorosan kapcsolódtak a politikai környezethez, melyet Csermák Béla: A regionális vízgazdálkodási tervezés című tanulmányában összefoglalóan mutat be (Csermák 1954). A Szovjetunióban már 1933-ban rögzítették a vízgazdálkodási mérlegen alapuló komplex tervezés alapjait a balti államok IV., Leningrádban tartott Hidrológiai Konferenciáján. Németországban az 1930-as évek második felében megkezdődtek azon tervezési feladatok végrehajtása, amely tervszerű vízgazdálkodás gyakorlati alkalmazásának feltétele volt. Ausztria már az első világháború előtt elkészítette vízerőhasznosítását, amely a későbbi fejlesztések fontos alapidokumentuma volt.

A II. világháborút követő évek

A második világháborút követően részben a korábbi hazai tapasztalatokra alapozva, részben pedig a politikai elvárásokban megfogalmazott tervgazdálkodási kényszer miatt megkezdődött a Vízgazdálkodási Kerettervek kidolgozása. Ezekkel kapcsolatban a gazdaság fejlesztéséhez szükséges vízgazdálkodási háttér és az igénybe vehető készletek feltárása fogalmazódott meg társadalmi elvárásként.

A vízgyűjtő gazdálkodással kapcsolatban fejtette ki álláspontját Rajczy Kálmán: Az Országos Vízügyi Főigazgatóság feladatai az új kormányprogram keretében című elemzésében (Rajczy 1954). Az első feladatként az országos vízgazdálkodási keretterv befejezését nevesítette. A keretterv alapján tervezték vizsgálni, hogy a fejlesztés során a Tiszavölgy vízmérleg-egyensúlyának biztosításához milyen sorrendben, milyen műszaki intézkedések szükségesek. Rajczy azonban nem ítélte elégségesnek csak a vízmérleg egyensúlyának biztosítását. A fejlesztésnél az egyéb területi lehetőségek figyelembevételét is hangsúlyozta. Ehhez kapcsolódóan felülvizsgálatot javasolt a még a Földművelésügyi Minisztérium által öt tájegységre elkészített komplex mezőgazdasági vízhasznosítási tervek vonatkozásán is.

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Rajczi Kálmán az Országos Vízügyi Főigazgatóság első vezetője (Forrás: www.ovf.hu)

A tervezési kérdések mellett igazgatásszervezési kérdéseket is felvetett. Az államosított víztársulatok működésével kapcsolatban kritikával illette az érdekeltekkel való kapcsolattartás elmaradását. A vízügyi szerveink súlyának megalapozását igen sürgős és fontos feladatként írta le, a mezőgazdaság fejlesztéséről szóló kormányhatározat végrehajtásához kapcsolódóan. A mezőgazdasági termelés fejlesztéséhez szükséges vízgazdálkodási intézkedéseket az alábbiakban határozta meg: 1. Ár- és belvízvesztély esetén a személy szerinti közvetlen felelősség fokozása, 2. Helyes vízgazdálkodással a talaj termőerejének megőrzése és fokozása, 3. Rizstermelés fokozása, 4. Halastavak építése, 5. Aktív vízgazdálkodási beruházások megvalósítása, 6. Ipari- és ivóvíz szolgáltatás, csatornázás, vízi közlekedés, vízi energia nyerés.

Hazánkban vízkészletgazdálkodási tervezési módszertan került kidolgozásra, melyre alapozva az ország területére vonatkozó regionális kerettervek kidolgozása indult meg. Elsőként néhány súlyponti iparvidékre került kidolgozásra az Országos Vízgazdálkodási Hivatalban Dr. Mosonyi Emil irányításával.

Dr. Mosonyi Emil (Forrás: www.hidrologia.hu)

A gondos tervezési munka eredményeként 1964-ben jelent meg az első, az ország teljes területét lefedő Országos Vízgazdálkodási Keretterv az Országos Vízügyi Főigazgatóság gondozásában (OVK 1964).

A tervdokumentáció térképi formátumban feldolgozva mutatta be hazánk vízgazdálkodási állapotát, elsődlegesen vízkészletgazdálkodási megközelítésből, de szakterületi bontásban rendkívül értékes vízminőségi jellemzőkre alapozott elemzésekkel kiegészítve. A dokumentáció elsődlegesen a rendelkezésre álló készletek állapotát mutatta be. A feldolgozások az alábbi tematikai bontásban kerültek publikálásra:

- A talaj- és a víz mennyiségi, minőségi kapcsolata. A talajok vízgazdálkodási tulajdonságai külön térképen kerültek feldolgozásra a hozzáférhető öntözővizek minőségével (sőtartalom).
- Talajeróziós viszonyok.

- Csapadék-, hőmérséklet- és szélviszonyok, meteorológiai állomáshálózat.
 - Hidrológiai észlelőhálózat.
 - Felszíni vízkészletek a folyók és vízfolyások esetében. Az igénybe vehető vízkészletek a tenyészidőszaki mértékadó kisvízhozam értékével (Q80% augusztus) jellemezve.
 - A felszíni vizek sókoncentrációja és nátriumsúlyszázaléka.
 - Felszíni vizek minősítése általános közegészségügyi szempontból. A felszíni vizeket négy szennyezettségi kategóriába sorolva ábrázolva.
 - Talajvíztérkép. A talajvíztükör átlagos terep alatti mélysége került bemutatásra.
 - Talajvízkészlet. Feltűntetésre került a felszíni vízvezető réteg típusa, a tájegységek talajvízforgalma, illetve az áramlásban résztvevő dinamikus talajvízkészlet.
 - Hasznosítható réteg- és karsztvizek. A hasznosítható fajlagos értékkel jellemezve.
 - Ásvány-, hév- és gyógyvizek. Az igénybe vehető vízádók elhelyezkedésével jellemezve.
 - Árvízmentesítés, árvízvédelem, folyók és tavak szabályozása. A meglévő védelmi művek és az 1980-ig tervezett fejlesztések feltűntetésével jellemezve.
 - Síkvidéki vízrendezés. Feltűntetésre került a belvízlevezetés fajlagos értéke az 1960. évi állapotnak megfelelően, illetve az 1980-ig előirányzott elvezetési fejlesztés, valamint az 1980-ig és az azt követő évekre előirányzott többcélú vízgazdálkodási létesítmények.
 - Hegy- és dombvidéki vízrendezés. Feltűntetésre kerültek a fokozottan talajvédelemre szoruló területek, illetve az 1960-ig befejezett és az 1980-ig előirányzott vízfolyás rendezések.
 - Öntözés, halászati vízhasznosítás. Feltűntetésre kerültek az alkalmazott öntözési technológiák, illetve az igénybe vett vízforrások.
 - Ivó- és ipari vízellátás.
 - Települések és ipartelepek csatornázása. Feltűntetésre kerültek a folyók, vízfolyások szennyezettségi kategóriái, a meglévő és a távlatilag üzembe lépő ipari és kommunális szennyvízbevezetések, valamint az 1960. évi állapotnak megfelelő meglévő és tervezett szennyvíztisztító telepek.
 - Vízerőhasznosítás. víziutak és kikötők.
 - Víz tározás, vízparti üdülés, fürdés, vízisportok és természetvédelem. Ásvány-, gyógy- és hévizek hasznosítása.
 - Vízmérleg a felszíni vizekre.
 - Vízmérleg a talaj- és partiszűrűsű vizekre.
 - A karszt- és rétegvizek vízmérlege.
 - Összefoglaló vízmérleg
 - Vízmérleg a felszíni vizekre, 1980. évi állapot. Prognosztizált.
 - Vízmérleg a talaj- és partiszűrűsű vizekre, 1980. évi állapot. Prognosztizált.
 - Vízmérleg a karszt- és rétegvizekre, 1980. évi állapot. Prognosztizált.
 - Összefoglaló vízmérleg, 1980. évi állapot. Prognosztizált.
- A közölt feldolgozásokról elmondható, hogy jellemzően a vízállapotok komplex jellemzését mutatták be és szakterületenként a vízminőségi paraméterek is feltűntetésre kerültek. A feldolgozások többsége az 1960. évi állapotoknak megfelelő helyzetet jellemezte a felszíni és a felszín alatti vizek vonatkozásában, illetve az 1980-ig valamint későbbi időszakra vonatkozó összegzések bemutatásával prognosztizálták a vízállapotok jövőbeni alakulását.

A vízgazdálkodási kerettervezés első szakaszának lezárása 1980-ra volt prognosztizálásra. A tervezett fejlesztések megvalósulásának áttekintésére, illetve a szükséges további fejlesztési feladatok megfogalmazására született döntés az Országos Vízgazdálkodási Keretterv felülvizsgálatára és közzétételére, ami 1984-ben valósult meg az Országos Vízügyi Hivatal kiadásában (OVK 1984).

A fejlesztések során igénybe vehető vízkészletek vizsgálatát és annak eredményeit a keretterv az alábbi tartalmú térkép-melléleteken mutatták be:

- A felszíni vizek összefoglaló jellemzése. A mértékadó felszíni vízmércékre vonatkoztatva tartalmazta az adott szelvény sokéves csapadék és lefolyás adatait, továbbá a folyami mértékadó vízmércékre a NQ1%, KÖQ, KKQ vízhozam értékeket.
- A felszín alatti vízkészletek és vízbeszerzési lehetőségek. A megengedett maximális területi terhelés és a kút kapacitás alapján kategorizálva 5 osztályra.
- Hévízkészletek és vízbeszerzési lehetőségek.
- A felszín alatti víztermelés fejlesztési lehetőségei.
- Árvízvédelem. Az ártéri öblözetek határainak feltüntetése, a szabályozott és szabályozásra kijelölt folyószakaszok feltüntetésével.
- Síkvidéki vízrendezés.
- Mezőgazdasági vízhasznosítás.
- Települések víziközmű ellátottsága
- Ipari vízgazdálkodás
- Nagytérsegi és regionális vízellátási rendszerek.

A fejlesztések megalapozásának elősegítésére további 53 mellékletben közlésre kerültek a folyók és a kiemelt vízfolyások vízhozam-nomogramjai, illetve tározási nomogramjai. A dokumentáció még kevesebb konkrét vízgazdálkodási célú fejlesztést tartalmazott, mint az 1964. évi keretterv. Először is a készletek és azok változása került feldolgozásra. Továbbá, szakterületi bontásban, a fejlesztésre szoruló területek kijelölését tartalmazta.

A vízgazdálkodási kerettervek 1964. és 1980. évi kiadásai alapvetően a rendelkezésre álló készletek feltárását és bemutatását valósították meg. Mindkét munka esetében az előirányzott gazdaságfejlesztési intézkedések vízgazdálkodási hátterének feltárása volt. Habár az 1964. évi tanulmányban a felszíni vizek vízminőségi jellemzői közül a legjelentősebbek feldolgozásra kerültek, addig az 1984. évi már nem tartalmaz ilyen jellegű feldolgozásokat.

A vízgazdálkodási tervezés szükségessége a 1990-es évek második felében ismét az érdeklődés középpontjába került. Nemzetközileg is elismert tervezési irányelv került kidolgozásra. Az ország területén 33 tervezési egységet jelöltek ki, melyek közül kiválasztott hétnek 1997-1998 között kidolgozták a Vízyűjtő-gazdálkodási tervét. A tervekben részletesen bemutatták a vízyűjtők természeti, társadalmi és gazdasági viszonyait. Feltárták az érvényben lévő fejlesztési tervekben a területre meghatározott célokat és feladatokat szakterületi bontásban:

- környezeti feltételek,
- természetvédelmi feltételek,
- területfejlesztési feltételek,
- vízgazdálkodási és vízkészletgazdálkodási feltételek,
- vízkárelhárítási feltételek,
- nemzetközi vízgazdálkodás.

A megfogalmazott problémákat széleskörű közigazgatási egyeztetések, szakértői és lakossági fórumokon összegyűj-

tött tapasztalatok alapján állították sorrendbe. A problémák megoldására megoldási javaslatot forgalmaztak meg, melyben megnevezték az abban illetékes és közreműködő szervezeteket, területi kiterjedését, az intézkedéssel kapcsolatban feltárt előnyöket és hátrányokat.

Magyarország, mint az Európai Unió tagja

A vízyűjtők tervszerű fejlesztésével, a vízyűjtő-gazdálkodással kapcsolatban a társadalmi elvárások az 1990-es években nem indukáltak az átfogó tervezési feladatok folytatását. A vízyűjtők átfogó vizsgálatával kapcsolatos következő impulzus Nyugat-Európából érkezett, hiszen az 1990-es évek második felétől az Európai Unió tagállamai részéről megfogalmazódott az elvárás, hogy közös, koherens és integrált jogszabályi keret álljon rendelkezésre, hogy azonos platformon lehessen kezelni a vízminőségromlást, a vízi ökoszisztémák csökkenését, a vízhiányok okozta növekvő problémákat, hogy a tagországokban a közös források felhasználásával végrehajtott fejlesztések eredményei összevethetőek legyenek. Mivel a vízyűjtők állapota leghatékonyabban az ott található víztestek állapotában követhető nyomon, így a tagországok közreműködésével kidolgozták és hatályba léptették a Víz Keretirányelvet (VKI). Hazánk Európai Unió tagságával kapcsolatban kötelezettséget vállalt ezen jogszabályban megfogalmazottak teljesítésére, valamint végrehajtásához szükséges jogszabályok megalkotására.

A jogszabály rögzítette valamennyi tagország –így Hazánk számára is–, hogy határozza meg, hogy a vízfolyások, állóvizek és felszín alatti vízadók megfelelő állapotának eléréséhez milyen intézkedések végrehajtására van szükség. Az intézkedések hatásainak folyamatos nyomon követését is biztosítani kellett a vízyűjtőn. A tervezési ciklus 6 éves, melynek végén a kitűzött célállapotokról jelentés formában kellett tájékoztatást adni. A célkitűzések valamennyi tervezési ciklusban a víztestek „kiváló”, vagy „jó ökológiai” állapotának elérését határozták meg. A jogszabály a tagországok hatáskörébe utalta a szükséges intézkedések meghatározását, melyekről vízyűjtő-gazdálkodási tervet kellett készíteni. Az első tervezési ciklus 2010-ben záródott. A kidolgozott tervek eredményeként a kitűzött célállapotok elérését a tagországok számára meghatározott ütemterv szerint 2015-re kellett (volna) megvalósítani. A második tervezési ciklus 2015-ben, míg a harmadik ciklus 2021-ben kerül lezárására.

A hazai vízyűjtő-gazdálkodási tervezési folyamatában rendkívül fontos lépés volt, hogy elkészültek az EU Víz Keretirányelv szerinti vízyűjtő-gazdálkodási tervek, amelyek tartalmaztak mindent, ami a vizek jó állapotba helyezéséhez és jó állapotának megőrzéséhez szükségesek. Azonban ezek a tervek nem foglalkoztak a társadalmi és gazdasági célkitűzések teljesítéséhez szükséges vízgazdálkodási jellegű feltételek biztosításával. Ezen elvárásnak a VKI szerinti vízyűjtő-gazdálkodási terveken túlmutató integrált tervek keretében meghatározott intézkedésekkel kell eleget tenni (GWP 2015). Ennek értelmében a vízyűjtők tervezésének, a vízyűjtő-gazdálkodási tevékenység következő lépése már az EU VKI elvárásain túlmutató, az érintett vízyűjtő társadalmi és gazdasági célkitűzéseit is felölelő integrált vízgazdálkodási tervezési tevékenység.

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Az integrált vízgazdálkodás gyakorlata Hazánkban hosszú múltra tekint vissza, már 1975-ben több mint 80 ország vízügyi vezetőinek részvételével az ENSZ és az Országos Vízügyi Hivatal „interregionális szemináriumot” szervezett a vízgyűjtőfejlesztések témakörében. Ezen jó gyakorlat továbbfejlesztését indukálja az integrált vízgazdálkodási tervezési tevékenység alkalmazásával kapcsolatos EU elvárás. A gazdasági és a társadalmi célok kitűzésével és elérésükhöz szükséges intézkedések meghatározásával és végrehajtásával a VKI és ezzel összefüggésben a vízgyűjtő-gazdálkodási terv nem foglalkozik, mivel ezek a tagállamok hatáskörébe tartoznak. Az EU-tagállamoknak azonban alkalmazniuk kell az integrált megközelítést a mezőgazdaság, a vidékfejlesztés, a települések, az energia, a turizmus, a klímaadaptáció és a természetmegőrzés vízzel kapcsolatos érdekeinek összekapcsolása területén annak érdekében, hogy a környezeti, társadalmi és gazdasági célkitűzések eléréséhez ki tudják választani a legköltséghatékonyabb módozatot (GWP 2015). A fentiekből látható, hogy a VKI alkalmazásából eredő tervezési „kényszer” a tagországok területére vonatkozó, de EU szinten megfogalmazott elvárások teljesítéséhez biztosít jogi környezetet. Azonban ahhoz, hogy a VKI hatály alá nem tartozó társadalmi és gazdasági elvárások is teljesüljenek, fontos, hogy a tervezési folyamat bővítésre kerüljön és integrálja azon elemeket is, amelyek a „jó környezeti állapotokon” túlmutatóan biztosítják a „jó társadalmi” és a „jó gazdasági állapotokat” a vízgyűjtő vonatkozásában. Számos korábbi hazai és közelmúltban kidolgozott nemzetközi példa igazolja annak helyességét, hogy a VKI követelményeinek teljesítését ki lehet és kell terjeszteni a társadalmi és a gazdasági környezet állapotára. Már a 1990-es évek elejétől megkezdődtek azon integrált megközelítést alkalmazó vízgyűjtő-gazdálkodási/kezelési tervek/felmérések kidolgozása, amelyek során a vízgyűjtő állapotának feltárását (és az annak fejlesztését célzó intézkedések kidolgozását) környezeti állapotértékelésből kiindulva terjesztették ki a társadalmi/gazdasági környezetre. Ezen integrált megközelítés alkalmazása biztosította olyan kérdéskörök vízgyűjtő szintű vizsgálatát (Tisza Integrált Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv), amely a VKI által nem kerülnek tárgyalásra, de vizsgálatuk nélkül nem alkotható teljes körű állapotjellemzés (ár-, belvizek és aszályok integrálása).

Összefoglalás

A bemutatott példák és a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés hazai gyakorlatának áttekintése alapján megállapítható, hogy a kiváló hazai gyakorlatok és az adott történeti korok nemzetközi gyakorlatai kölcsönhatásban voltak/vannak és remélhetőleg lesznek a jövőben is. A vízállapotok megőrzésével, javításával kapcsolatos társadalmi igények a jellemzően a gazdaság fejlesztésével kapcsolatosan kerültek megfogalmazásra. Már a korai tervezési gyakorlatokban szerepet kapott a vizek mennyiségének és minőségének megőrzése. A kidolgozott vízgyűjtő-gazdálkodási tervek valós hozadéka a megfogalmazott társadalmi igény megvalósulása, ami jelenthet akár víziút-hálózatfejlesztést, vízerő hasznosítást, termény hozamnövekedést a mezőgazdaságban, vagy vizes élőhely fejlesztést. A hatékony vízgyűjtő-tervezési folyamat elengedhetetlen feltétele a tervek kidolgozását megindító társadalmi igény. A vízgyűjtő-gazdálkodás nem cél, hanem

„csak” egy hatékonyan alkalmazható eszközrendszer, mellyel a kiűzött célok/elvárások megvalósíthatók.

Irodalomjegyzék:

URL1: Beszédes József: Magyarországi hidrotechnikából próbául 1831 Pest
https://library.hungaricana.hu/en/view/SZAK_DUNA_Muzealis_1831_Beszedes
 Csermák (1954): A reigonális vízgazdálkodási tervezés Vízügyi Közlemények 1954. 1. szám, pp.239-250.
 GWP (2015): Integrált vízgazdálkodás kelet- és Közép Európában. Technical Focus Paper. ISBN: 978-968-12-5983-4
 OVK (1964): Országos Vízgazdálkodási Keretters, Budapest 1964. Országos Vízügyi Főigazgatóság
 OVK (1984): Országos Vízgazdálkodási Keretters, Budapest 1984. Országos Vízügyi Hivatal
 Rajczi Kálmán (1954): Az Országos Vízügyi Főigazgatóság feladatai az új kormányprogram keretében 1954. 1. szám, pp.14-99.

Sajó Elemér (1831): Emlékirat vizeink fokozottabb kihasználása és újabb vízügyi politikánk megállapítása tárgyában, Vízügyi Közlemények 1931. 1. szám, pp.7-85.
 Trummerer, Lászlóffy (1937) A tervszerű vízgazdálkodás Magyarországon Vízügyi Közlemények 1937. 1. szám, pp.327-336.
 VKI: Az Európai Parlament és a Tanács 2000. október 23-i 2000/60/EK Irányelv

Dr. Kozák Péter igazgató

FÉLIDŐNÉL TART AZ ALSÓ-TISZAI MÁSZ PROJEKT KIVITELEZÉSE

Az ATIVIZIG és az Országos Vízügyi Főigazgatóság konzorciuma az Európai Unió finanszírozásával 12 milliárd forint értékű árvízvédelmi fejlesztést hajt végre az Alsó-Tisza vidéken.

Az „Árvízvédelmi védvonalak mértékadó árvízszintre történő kiépítése, védvonalak terhelésének csökkentése az Alsó-Tiszán” elnevezésű projekt a legnagyobb léptékű beruházás vízgyűjtőnkön az elmúlt hatvan évben. A beruházás 2018-ban indult el, s a kivitelező Colas Alterra Zrt. ez év márciusában átlépte az 50 százalékos megvalósításhoz tartozó mérföldkövet. Mindez azt jelenti, hogy vannak már 100 százalékban elkészült projektelemelek, amelyek tovább növelik az Alsó-Tisza-vidék árvízvédelmi biztonságát. Az utóbbi évek egyik akut problémája – a Mindszent I. szivattyútelep és annak mélyvezetési nyomócsöve – megszüntetésre került, melynek teljes elbontását követően a töltés helyreállítását is elvégezték. Elkészült a Mindszent II. szivattyútelep teljes rekonstrukciója is; 2018 ősztől kezdve egy korszerű immár másodpercenkénti 12,0 köbméteres teljes kapacitással üzemelő szivattyútelep szolgálja a Kurca vízrendszer öntözési és belvízvédelmi igényeit.

A korábbi évek ilyen típusú beruházásaihoz hasonlóan ez esetben sem feledkeztünk meg az őrlepi infrastruktúra fejlesztéséről: befejeződött a projektben szereplő Kurca-toroki és a Zalotai gátörtelepek felújítása. Mindkét őrház, a zalotai munkáspihenő, illetve a szolgálati helyiségek teljes energetikai felújításon, valamint külső-belső felújításon mentek keresztül.

A 11.05. árvízvédelmi vonal Kurca-toroki őrjárásában és a 11.08 árvízvédelmi vonal Zalotai őrjárásában már tavaly megindultak azok a töltésfejlesztési munkálatok, amelynek keretében mintegy 9700 méter hosszúságban jelentősen megnöveljük a töltésszelvény méreteit. A mértékadó árvízszintre történő kiépítés okán több műtárgy átalakításra szo-

ul, mint például a Zalotai őrjárásban levő Felső-Kurcai zsilip és szivornya. A szivornyát elbontották, a zsilip pedig teljes egészében újjáépül, itt a munkálatok jelenleg is erőteljesen zajlanak. A Kurca-toroki őrjárásban lévő Kurca-toroki zsilip vízdali aknáját meg kell magasítani a vízdali elzárások felhúzó szerkezetével együtt, emellett a víz- és mentett oldali elzáró táblák is megújulnak. A Tisza bal parti töltés 52+047 – 57+489 tkm szelvényei között végig megépült az agyagfog. Az időjárás függvényében az őrjárás teljes hosszában épül a vízdali töltésrész is, a töltésszelvény folyamatos bővíté-

sével. A Hármaskörös bal parti töltés 0+000 - 4+342 tkm szelvényei között folyó töltésfejlesztés középső 500 méteres szakaszán a mentett oldali részsű terv szerint elkészült, a visszahumuszolás megtörtént. A vízdalon kialakították a végleges töltésrészűt az 1+450 - 2+780 tkm között, valamint a visszahumuszolás itt szintén megtörtént. A töltéskoronán tervezett üzemi út és a hozzá kapcsolódó további töltésma-

gasítás ezt követően épül meg. A Zalotai őrjárásban a vízdali töltésrészű átgyúrásával folytatódhatnak a munkálatok. A töltésépítéshez kapcsolódó erdészeti munkákat mindkét őrjárásban a téli-kora tavaszi időszakban végezték. A töltésépítés készultségi foka hozzávetőleg 43 %.

A Dong-éri- és a Sámson-Apátfalvi-főcsatornák torkolati szelvényeiben grandiózus 2,0 x 3,0 méter nyílásmérettel rendelkező árvízkapuk építése javában folyik. Mindkét zsilipnél a munkálatokat a régi műtárgyak elbontásával kezdték meg. Ezt követően megépült az alaplemez és a vízzáró szádfalisor. A Dong-éri árvízkapu esetében elkészült a zsilipes műtárgy betonszerkezete az aknákkal együtt. Az év első negyedében megtörtént a földvisszatöltés a műtárgy környezetében, valamint elkészültek az elő- és utófenék burkolatok, az elzáró szerkezetek behelyezése pedig folyamatban van. A műtárgy

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

készültségi foka kb. 40 %. A Sámson-Apátfalvi árvízkapu építése során a műtárgy betonszerkezetei (víz- és mentett oldali valamint a központi csőtagok, elzáró szerkezetek aknáí) szintén elkészültek. A műtárgy körüli földviasszatöltés van folyamatban. Ezen műtárgy készültségi foka kb. 25 %.

A hátralévő földmunkák kivitelezése nagymértékben függ az időjárási körülményektől. A projektben rögzített határidő ez év október vége. Amennyiben szükségessé válik, a határidő jövő év tavaszáig meghosszabbítható.

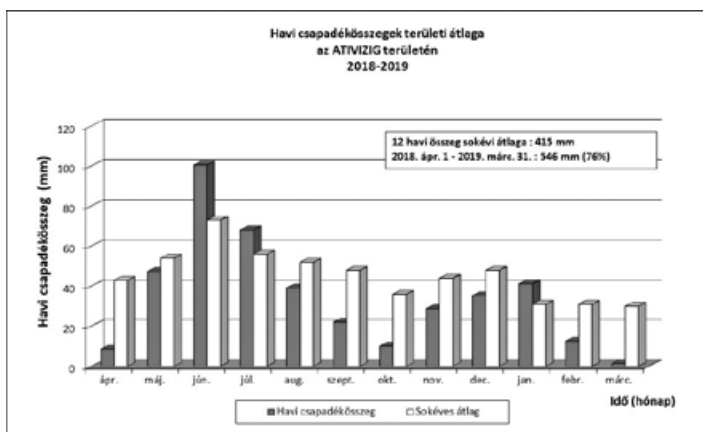
Frank Szabolcs osztályvezető

Fotók: Atvízig

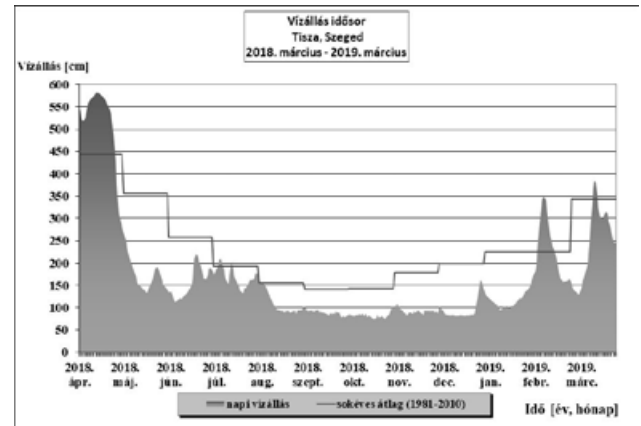
CSAPADÉKBAN SZEGÉNY VOLT A MÁRCIUS – VÍZRAJZI TÁJÉKOZTATÓ 2019 MÁRCIUS HÓNAPRÓL

Hidrometeorológia

Az csapadékszegény februárt egy még ennél is szárazabb március követte. A tavasz első hónapjában rendkívül kevés csapadékot regisztrált az igazgatóság, ugyanis területi átlagban mindössze 1,4 milliméter hullott mely a havi sokéves átlagnak csupán az 5 százaléka. Az Atvízig területén a maximum csapadék mennyiség 4,3 milliméter volt, melyet a Mágocs-éri csatornaórháztól jelentettek, míg a minimum a Kilences gátórháznál volt, ahol egyáltalán nem mértek csapadékot a hónapban.

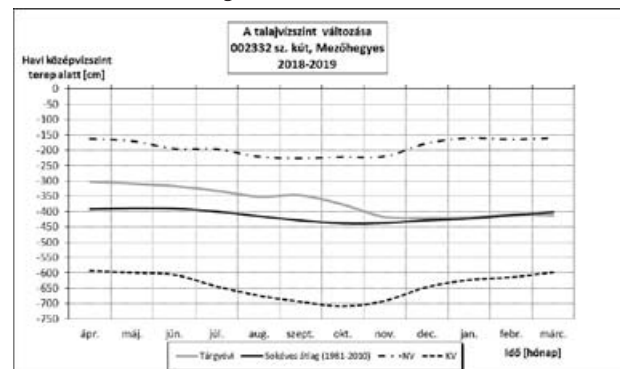

Az átlagosnál melegebb időjárás márciusban is folytatódott, ugyanis a szokottnál 3,4 Celsius fokkal volt melegebb. A hónap jelentős részében nagy napi hőingadozás volt; hűvös, sőt egyszer-egyszer fagyos reggelekkel (fagyos napok száma, amikor a minimumhőmérséklet $\leq 0^\circ\text{C}$ 6-szor fordult elő), majd átlagnál magasabb napi maximumokkal. Mindemellett a késő tavaszi, meleg időjárást egy-egy betörő hideg front mérsékelte, úgymint a hónap második dekádjában, amikor a léghőmérséklet havi minimumát regisztrálhattuk ($-4,7^\circ\text{C}$ Celsius fok), de a napi maximum még ekkor is csak a sokéves átlag körüli csökkenett. A havi maximum hőmérsékletet $23,9^\circ\text{C}$ -sra mérték, mely csaknem 13 fokkal haladta meg a sokéves dekád maximumot. A napsütéses órák száma márciusban, a csapadéktól mentes, többnyire derűs időjárás következtében 236 óra volt, mely a sokéves havi átlagnál 62 százalékkal több.

A folyók vízjárása

A márciusban tapasztalt melegedés hatására a hó gyors olvadásnak indult a vízgyűjtőkön, mely kisebb árhullámot eredményezett az igazgatóság kezelésében lévő folyószakaszokon. Az árhullám a Tisza szegedi szelvényében március 16-án tetőzött 383 centiméterrel, valamint ugyanezen a napon a Maroson levonuló árhullám tetőzése is bekövetkezett Makónál, 136 centiméteres vízzinnel. Ezt követően március végén ismét - a korábbinál mérsékelt ütemű - hóolvadásból származó kisebb vízszintemelkedés volt, melyhez a Tisza esetében hozzáadódott a vízgyűjtő felső szakaszára hullott csapadék is. Március végén határozott apadás következett be, a hó pedig szinte teljesen eltűnt a vízgyűjtőkről. A Hármaskörös szarvasi szelvényében egész hónapban duzzasztómű által meghatározott vízszintek voltak.

Talajvízállás

Márciusban az Atvízig területén - csapadék utánpótlás hiányában - a talajvíztűkőr az ilyenkor megszokottól eltérően szinte mindenhol csökkent vagy stagnált, így az jóval az átlag alatt húzódott. Határozott csökkenés figyelhető meg a tiszántúli területek jelentős részén, ahol 0-5 centiméter az apadás mértéke. Ennél valamivel mérsékeltőbb a vízszint csökkenés az igazgatóság Duna-Tisza közti területein, itt többnyire stagnáló vagy kismértékű (<5 centiméter) áradást tapasztaltak.

A nyugóvízszint 2 és 4 méter között volt a terep alatt a hónapban.

Belvíz

Márciusban az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság működési területén nem alakult ki belvízi elöntés. A belvízcsatornák gravitációs kivezetésének lehetősége biztosított volt.

Gémes Orsolya monitoring referens

PR MUNKATÁRSOK MÁSODIK ORSZÁGOS TALÁLKOZÓJA

.....
Április elején, második alkalommal a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság működési területén gyűltek össze az ágazat PR referensei, hogy megvitassák az aktuális szakmai feladatokat, és beszámoljanak az elmúlt éves tevékenységükről. A Hajdúszoboszlón megrendezett konferencián a 12 vízügyi igazgatóság, és az esztergomi Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum PR munkatársai, valamint az ágazati kommunikációért felelős OVF-es vezetők vettek részt.

Az első nap a tanulás jegyében zajlott; a megérkezést követő délutánon Szalay Ádám kommunikációs szakértő tartott szemlélet tágitó tréninget a szakembereknek, mely a tavalyi évhez hasonlóan, most is rendkívül hasznos és tanulságos volt.

A következő nap délelőttjére szakmai kirándulást szerveztek a vendéglátók, melynek során a Komplex Tisza-tó Projekt II. ütem keretében, a Keleti-főcsatorna mentén épülő új műtárgy kivitelezési munkálataiba nyertek betekintést a résztvevők. Délután csatlakozott a társasághoz néhány vízügyi igazgató és Láng István főigazgató is, aki köszöntőjével megnyitotta a szakmai tanácskozást. Bara Sándor a Tivízig igazgatója szintén üdvözölte a megjelenteket, és röviden bemutatta a debreceni igazgatóságot. A munkatársak prezentációjából – az éves tevékenység ismertetése mellett – a nap végére többek között az a konzekvencia volt levonható, hogy szinte mindenütt probléma az erőforrás hiánya a tájékoztatási területen. Egyrészt a feladatok is megszorodtak, valamint az utóbbi időben rendkívül megnövekedtek az ezekkel járó kötelező adminisztrációs teendők is, melyek roppant sok időt vesznek el maguktól a kötelezettségek végrehajtásától. A koncentrált délutánt egy könnyed városnéző séta, majd közös vacsora és beszélgetés zárta.

Az utolsó nap délelőttjén a KEHOP-os projektek kommunikációs feladataival kapcsolatban tartott előadást és konzultációt Pákozdi József, az OVF projekt referense, majd Etter Viktória a Duna Múzeum kommunikációs referense tájékoztatott a kiállítóhely tevékenységeiről, terveiről. Zárásként Siklós Gabriella sajtófőnök összegezte a konferencián elhangzottakat és köszönte meg a PR-es kollégák munkáját. Már a tavalyi, első ágazati PR konferencia során bebizonyosodott, hogy szükség van ennek a szakmának is az effajta közös tanácskozásra, hiszen nem sok olyan alkalom adódik, ahol a kollégák közösen tudnak gondolkodni, véleményt,

szemlélet módot cserélni, kérdéseket, problémákat megvitatni, illetve ezekre megoldást találni, az OVF vezetőivel együttműködve.

Az értekezlet szervezéséért köszönettel tartozunk a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóságnak, Szegi Attila PR-es kollégának pedig külön köszönet a kifogástalan körülményekért, melyet a konferenciához teremtett!

*Nagyszöllősi Nóra PR referens
fotó: Jobbágy Zoltán – Kövízig*

SIKERESEN AKKREDITÁLT A MINTAVEVŐ MUNKACSOPORT

.....
A sok kétség, ellenérzés és nehézség ellenére az igazgatóság mintavevő munkacsoportja továbbra is töretlen lelkesedéssel és lelkiismeretesen végzi feladatait, melynek során többek között igyekszik hatékonyan támogatni a szakaszmérnökségek öntözési időszakban végzett vízkormányzási tevékenységeit. Az üzemirányítási feladatok mellett, a Mártélyi-Holt-Tiszán 2018 nyarán tapasztalt cianobaktérium elszaporodás következtében elrendelt III. fokú vízminőségi kárelhárítási készülség példája alapján megállapítható, hogy nagyfokú könnyebbéjelet jelent a mintavevő munkacsoport jelenléte és gyors közreműködése a szennyezések megállapítása, a kárelhárítási feladatok ellátása és a beavatkozások meghatározása kapcsán.

A több hónapos felkészülésnek köszönhetően a 2019 márciusában megvalósult felügyeleti eljárást követően a Nemzeti Akkreditáló Hatóság megállapította, hogy szervezetünk megfelelt az MSZ EN ISO/IEC 17025:2018 szabvány tavaly módosított követelményrendszerének, az átállás sikeresen megtörtént, és az akkreditációs státuszt ennek megfelelően továbbra is fenntartják.

Munkacsoportunk céljai közt szerepel a jártasság bizonyítására szolgáló interkalibrációs vizsgálatokon való részvétel, az eszközpark fejlesztése, a kollégák továbbképzése, valamint a Forrás LIMS laboratóriumi program használatának bevezetése és rendszeresítése, mellyel az adatbevitel és adatfeldolgozás várhatóan egyszerűbbé, könnyebben kezelhetővé válik.

*Vidács Livia, vízminőség-védelmi referens
Fotó: Balogh Endre*

A 140 ÉVE TÖRTÉNT ÁRVÍZI KATASZTRÓFÁRA EMLÉKEZTÜNK

A szegediek életében, Szeged város történelmében meghatározó esemény volt az 1879 tavaszán bekövetkezett természeti katasztrófa, mely során számos emberi élet szakadt ketté, megannyian váltak hajléktalanná, és néhány óra alatt romhalmazzá vált a szegediek szeretett városa. Ezen gyászos eseményre emlékezett az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság.

Minden közösség történetében vannak kiemelkedő pontok. Szeged életében az egyik ilyen a Nagyárvíz, amely ugyan elpusztította a várost, de ez a pusztulás egyúttal feltámadást is hozott. Az új időszámítás 1879. március 12-én éjszaka kezdődött meg, amikor az árvíz Szegedtől mintegy 20 kilométer távolságra, Petresnél a töltést átszakította. A katasztrófát nem kerülhette el a település.

3-4 méteres víz borította a különböző városrészeket, csak néhány apró pont emelkedett a zavaros víz fölé, úgymint a szegedi vár, a vasúti állomás, vagy a magasabb középületek. A katonák és civilek, önkéntesek, tűzoltók, ladikok tucatjával mentették az embereket. Március 17-re alig tízezer ember maradt a városban. Az árvíz halálos áldozatokat is szedett. Egyes források szerint a 200 főt is elérte a hullámsírba vesztett szegedi lakosok száma. A város romokban hevert, a mintegy 6000 házból körülbelül 260 maradt épen. Március 17-én Ferenc József császár Tisza Kálmán miniszterelnök kíséretében Szegedre érkezett, hogy megsemmisítse a romba dőlt várost. Ekkor hangzott el a szállóigévé lett mondat: „Szeged szebb lesz, mint volt.”

A települést ért természeti csapás nem csak a magyar nemzetet rendítette meg. 35 ország sietett Szeged segítségére; Európától, Amerikán át, Ázsiáig több nemzet ajánlotta fel segítségét a város újjáépítésére. A mai szegedi „Nagykörút” szakaszainak elnevezései az adakozó európai fővárosokra (London, Moszkva, Brüsszel, Párizs, Bécs, Berlin, Róma) utalnak.

Az 1879-es tragédia a szegedi vízügyi életében is meghatározó szereppel bír. A katasztrófa után épült fel a várost védő első partfal. A Tisza folyó Szeged város térségébe eső szakasza az 1879-es árvíz idején és az azt megelőző időszakban is majdnem ósállapotú part volt. Az árvíz után a városvezetés az újjáépítés egyik fő elemeként nevezte meg a szegedi téglás rakpart kiépítését, mely az akkori kor egyik legmodernebb megoldása volt. Fontos szerepe volt a város védelmében, illetve hajózási-gazdasági szempontból is elengedhetetlennek tartották a megvalósítását. A kivitelezés 1880 szeptemberében kezdődött és 1886 végén adták át.

Március 12-e az a nap, ami örökre megváltoztatta az itteni életét. A nap, ami számtalan emberéletet követelt, a nap, amellyel Szeged életében egy korszak lezárult és egy új fejezet kezdődött el.

Azokra emlékeztünk, akik az utolsó reményig a gátakon küzdöttek éjjel-nappal, hogy ne következzen be a tragédia, azokra, akik az itt rekedt lakosság kimenekítésén fáradoztak, akik a végsőig kitartottak szeretett városukban, s azokra, kiket hullámsírba temetett az áradat. Az elszenvedett veszteségek hoztak felvirágzást Szegednek.

Március 11-én emlékezett meg Szeged város a 140 évvel ezelőtti eseményekről, melynek keretében a belvárosi rakparton csendes lámpás séta, ezzel egy időben pedig a Tiszán 140

jármű részvételével hajós felvonulás zajlott. A vízi menetet az Ativíz Jégvirág V. hajója vezette, melyen kódlobogókból volt kirakva Szeged és az árvíz után segítséget nyújtó fővárosok nevei.

A hagyományok szerint március 12-én tartottuk az igazgatósági nagyárvízi megemlékezést. Az eseményen beszédet mondott Láng István az OVF főigazgatója és Dr. Kozák Péter Ativíz igazgató. Az rendezvényen több köztisztviselő is dalcsokrot énekelt a szegedi Rókus Gyermekek, valamint Borovics Tamás szegedi színművész megható előadásában hangzott el Juhász Gyula – A Tisza című verse, mellyel fejeztünk a szőke folyó és 1879-es áldozatait előtt.

Az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság 1995-ben alapította meg az Alsó-Tisza Vidékért kitüntetését, melyet minden évben az árvízi évfordulón adományoz az igazgatóság vezetése a tartósan kiemelkedő teljesítményt nyújtó dolgozók elismerésére. Idén 24. alkalommal adták át az Alsó-Tisza Vidékért Emlékplaketteket, melyet az alapítás évétől eddig 88 fő érdemelt ki. Az idei évben Dési Gábor a Csongrádi Szakasztechnika szakasztechnikus-helyettese, Jászai Gyovai Ágnes a Szentesi Szakasztechnika vezetője, Kádár Mihály műszaki igazgatóhelyettes és Szabó József a Műszaki Biztonsági Szolgálat vezetője részesült az elismerésben.

Az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság megemlékezése a szegedi belvárosi partfalnál zárult. Szerettünk volna valami maradandót a 140 évvel ezelőtti történetek emlékeztetére, ezért felkértük a város neves szobrászművészt Lapis Andrást, hogy alkossa meg elképzelésünket. Így született meg az a fekete gránitból készült emléktábla, mely a partfal egyik jellegzetessége, az „árvízes történelmi vízmérce” mellett lett felhelyezve. Az alkotást az igazgatóság vezetése leplezte le, melyet Szeged MJV Önkormányzata, a Csongrád Megyei

Mérnöki Kamara, valamint a tragédiában segítséget nyújtó fővárosok nagykövetei is megkoszorúztak.

„140 évvel ezelőtt, 1879. március 12-én egy régi alföldi város elpusztult, de helyén egy korszerű, európai város épült fel. A folyó Petresnél átszakította a gátat, majd a sövényházi töltést leküzdve a Tisza akadály nélkül haladt Szeged felé, és végül március 12-én hajnalban maga alá temette a várost.

Számos szegedi életét vette el az áradat, sokan váltak földönfutóvá. A város szinte teljesen megsemmisült. Az újjáépítési munkálatok során két fő problémát kellett megoldani: egyrészt szükség volt egy, a város védelmét szolgáló rendszer kiépítésére, másrészt az elpusztult város helyén egy újat kellett létrehozni. Szeged régi mezővárosi jellegét levetkőzte, s a korabeli Magyarország egyik legmodernebb városa született meg.

Az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság ezzel az táblával szeretne emlékezni a tragédia hőseire: az ár ellen szakadatlan küzdőkre, a mentésben önfeláldozó munkát végzőkre, az áldozatokra, akiket szeretett városukban ért a halálos özönvíz...és az újjáépítőkre, akik állhatatos munkájukkal felvirágoztatták a várost, akik nélkül most nem lenne ilyen korszerű, impozáns Szegedünk.” (részlet Dr. Kozák Péter avatóbeszédéből)

A gyermekeket sem hagyta ki igazgatóságunk az árvízi évfordulóra való emlékezésből: a Víz Világnapjához kapcsolódóan a tragédiához kötődő irodalmi pályázatot is hirdettünk, melynek feladata volt, hogy a diákok képzeljék el magukat a nagyárvízi események idejébe, és írjanak tudósítást, melyből megtudhatjuk, átérezhetjük, hogy mi történt a katasztrófa során, illetve versbe is önthették az eseményekkel kapcsolatos érzéseiket. A felhívásra számos megható alkotás érkezett.

„Az emberek két kezükkel hordták a homokzsákokat. Láncot alkotva adogatták egymásnak. Azonban a nők és a gyerekek sem maradtak ki a munkálatokból. Míg a férfiak pakoltak, addig ők homokkal töltötték meg a zsákokat. Az összefogás megvolt. Már nem éreztük sem a kezünket, sem a lábunkat. De dolgoztunk tovább. Volt olyan nap, hogy enni is elfelejtettünk. Pedig nagy anyáink nem kímélve a kamrában lógó elemózsiát, kiadós ételeket készítettek. Kellott az erő. A víz egyre jobban fenyegetett. Látni lehetett, ahogyan örvénylik, fodrozódik. Mintha hangoztatná: Nem tudtok megállítani!” (részlet Polyák Emese, Jön a víz! c. pályázatából)

Nagyszöllösi Nóra PR referens

Történeti forrás: internet

fotók: 1. delmagyar.hu/Kuklis István, 2, 3: Fiala Károly

BAJÁN VIZESKEDTÜNK

2018. december 5-én nyílt nap volt a Nemzeti Községi Egyetem bajai Víz tudományi Karán. Örömmel nagyon sok érdeklődő középiskolás diák jött el, hogy megismerkedjenek a kar képzéseivel, valamint az Országos Vízügyi Főigazgatósággal és a 12 területi vízügyi igazgatósággal, munkájukkal.

Az OVF és a vízügyi igazgatóságok egy-egy standdal képviselték magukat. A jelenlévő vízügyi szakemberek örömmel válaszolták meg a pályaválasztás előtt álló fiatalok által feltett kérdéseket. Az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóságtól Tóth Szabolcs árvízvédelmi referens tájékoztatta az érdeklődő diákokat.

Bízunk benne, hogy a jövőben minél több fiatal választja majd a vizek tudományát, és néhány év múlva már a vízügy nagy családjában üdvözölhetjük őket kollégaként.

Varga Piroska PR asszisztens

Fotók: Nagyszöllösi Nóra

VIZET MINDENKINEK! – A VÍZ VILÁGNAPJÁRA EMLÉKEZTÜNK

Az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság (ATIVIZIG) és a Magyar Hidrológiai Társaság (MHT) Szegedi Területi Szervezete a mai napon tartotta a víz világnapi ünnepi rendezvényét Szegeden. Kádár Mihály az ATIVIZIG műszaki igazgatóhelyettese a Földön lévő vízkészletek megővésére, a hátrányos helyzetű lakosok vízhiány problémájának megoldására, valamint a szennyezett víz élőlényekre gyakorolt káros hatásainak következményeire hívta fel a figyelmet köszöntőjében.

Az ENSZ által meghatározott ideai jelmondat a „Vízet mindenkinek!”, melyhez kapcsolódóan Dudás Árpád, a szegedi vízügy munkatársa tartott ismeretterjesztő előadást. Az ünnepi részt a Rókusi Általános Iskola gyermekkarának tiszai dalcsokor összeállítása zárta.

A Víz Világnapja alkalmából, illetve a Szegedi Nagyrvíz 140. évfordulójához kapcsolódóan meghirdetett képzőművészeti- és irodalmi pályázatokra négy korosztályból (óvoda, általános iskola alsó és felső, valamint középiskola) mintegy 260 pályamű érkezett. A héttagú zsűri titkos pontozását követően összesen 24 pályamunka, ezzel együtt 30 alkotó került díjazásra. Az eredményhirdetés és a díjak átadása a szegedi ünnepségen történt meg.

A dél-alföldi regionális Víz Világnapi pályázat díjazottjai

Képzőművészeti alkotások

I. korcsoport (óvoda): 1. Bekes Júlia (Szeged), 2. Dudás Csombor Csolt (Algyő), 3. Tóth Amira (Algyő).

II. korcsoport (általános iskola alsó tagozat): 1. Tamás Dorottya (Szeged), 2. Csapatmunka: Konkoly Kitti, Horesnyi Hanna, Simity Éva, Takács Réka, Váradi Sára (Deszk), 3. Batka Laura Sára (Szeged), különdíjas csapatmunka: Gógán Gréta, László Fruzsina (Szeged).

III. korcsoport (általános iskola felső tagozat): 1. Géring Anna Kincsó (Bátaszék), 2. holtversenyben Cservenák Petra (Szeged), és csapatmunkával Bazán Bendegúz, Fodor Bence, Padejski Nikolasz (Zákány-szék), különdíjas: Cservenka Eszter (Szeged).

IV. korcsoport (középiskola): 1. Gruncsity Virág (Battonya), 2. holtversenyben Stájer Anna (Szeged) és Takács Kata (Hódmezővásárhely), 3. Tóth Enikő Tamara (Hódmezővásárhely), különdíjas: Gábor Csenge (Szeged).

Irodalmi művek

III. korcsoport (általános iskola felső tagozat): 1. Polyák Emeke (Sándorfalva), 2. Kormányos Viktor (Szatymaz), 3. Csapak Miklós (Szeged), különdíjas: Papp Roland Attila (Szatymaz).
IV. korcsoport (középiskola): 1. Kocsi Márk (Szabadszállás), 2. Ottinger Péter (Dunaújváros), 3. Hajdu Tibor (Orosháza), különdíjas: Kiri István (Kelebia).

Nagyszöllősi Nóra PR referens

Fotók: Varga Piroska

RENDAHAGYÓ TANÍTÁSI ÓRA

A Tisza Élővilágának Emléknepje alkalmából 2019. február 1-jén rendhagyó órát szervezett a Gábor Dénes Szakgimnázium vízügyi képzésén tanuló diákoknak a Csongrád Megyei Önkormányzat, a Csongrád Megyei Kormányhivatal és az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság. Kakas Béla a Csongrád Megyei Közgyűlés elnöke köszöntötte a középiskolásokat, majd Dr. Kozák Péter az Ativízig igazgatója, és Szilágyi Tamás a kormányhivatal környezetvédelmi szakügyintézője idézte fel a 2000-ben történt Tiszán végig vonuló ciánkatasztrófát. Az előadások után a résztvevők közösen elsétáltak a szegedi belvárosi rakpartra, ahol a folyó újjáéledésének emlékeztére egy-egy szál virágot bocsátottak vízre.

Varga Piroska PR asszisztens

Fotó: a szerző felvétele

BEJÁRTA AZ ORSZÁGOT A TELEPÜLÉSSOROS ONLINE ADATFELDOLGOZÓ RENDSZER

A települési szennyvíz kezeléséről szóló 91/271/EGK tanácsi irányelv és a Csatlakozási Szerződésben vállaltak szerint Magyarországnak legkésőbb 2015. december 31-ig a 2000 lakosegyenérték (LE) feletti szennyvízelvezetési agglomerációkban meg kell oldania a szennyvízgyűjtő rendszer kiépítését és legalább a biológiai szennyvíztisztítást. A vállalt határidők elmulasztása miatt hazánkban kötelezettségszegési eljárásra került sor. 2016. január 1-jétől lépett hatályba a Magyarország települési szennyvízelvezetési és – tisztítási helyzetét nyilvántartó Településsoros Jegyzék és Tájékoztató Jegyzékről, valamint a szennyvízelvezetési agglomerációk lehatárolásáról szóló 379/2015.(XII.8.) Korm. rendelet. Az adatszolgáltatás keretében gyűjteni kell Magyarország összes településére vonatkozóan az egyedi szennyvíztisztító berendezéssel, a tisztítómezővel ellátott oldómedencés létesítménnyel, az egyedi zárt szennyvíztárolóval, valamint az előirányzott fejlesztésekre vonatkozó beruházási adatokkal kapcsolatos információkat. Az online rendszer első, éles üzemelésére 2018-ban került sor, mely számos nehézségbe ütközött.

A Miniszterelnökség és a Belügyminisztérium támogatásával országos tájékoztató előadássorozatot tartottak január 15 - március 12. között, 19 helyszínen. Minden megyében a kormányhivatalok közreműködésével zajlott a rendezvény, ahová a jegyzők, illetve az adatkitöltők kaptak meghívást. A Csongrád megyei előadásra március 6-án került sor, ahol 60 önkormányzattól 40 fő jelent meg 48 önkormányzatot képviselve. Az Országos Vízügyi Főigazgatóságtól „A 379/2015. Korm. rendeletben előírt adatszolgáltatás megvalósítása érdekében rendezett TS Online országos tájékoztató, bemutató” című prezentációt Dávid Dorina víziközmű referens tartotta meg, ezt követően az Ativízig képviseletében Liliom Nikolett vízminőség-védelmi referens „A TS online rendszer bemutatása” címmel adott tájékoztatást a felület kitöltésére vonatkozóan.

A reakciókból ítélve a résztvevők hasznos segítségnek tartották az előadásokat. A prezentációkat követően felmerült kérdésekre a helyszínen válaszoltak az előadók. A kérdések elsősorban az adatszolgáltatás teljesítéséhez szükséges adatokhoz való hozzáférés nehézségeire, a helyrajzi számok jelentős mennyisége miatti nehézségekre, az adatszolgáltatás teljesítéséhez szükséges létszám- és költséghiányokra irányultak. Az online kitöltési határidő április 30., így számos önkormányzat már elvégezte a feladatot.

Liliom Nikolett vízminőség-védelmi referens

Fotó: ifj. Nagy Ferenc

TISZA ÉLŐVILÁGÁNAK EMLÉKNAPJA

Az Aurul bányavállalat a Románia északi részén található Nagybánya környékén végzett bányászati tevékenységet, cián felhasználásával nyert ki aranyat és ezüstöt. A Zazar település melletti ülepítő gátja 2000. január 30-án átszakadt, mintegy 100 ezer köbméter ciánnal és nehézfémekkel szennyezett víz ömlött a Zazar patakon keresztül a Lápos folyóba, majd a Szamosba.

A Tiszát február 2-án érte el a mérgező hullám. A Tisza magyarországi szakaszán a szennyeződés koncentrációja a magyar szabványokban meghatározottak szerint az erősen szennyezett határérték 180-szorosát is meghaladta. A Tisza folyó teljes szakaszán, így az Alsó-Tiszán is elrendelt III. fokú vízminőségi kárelhárítási készültségre tekintettel az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság védelmi osztagának teljes állományának riasztását és a kárelhárítási munka végét elrendelte Dr. Kovács Gábor, az Atvízig akkori védelmezője. A vízügyes osztag számos hullámtéri csatornán hajtott végre mederelzárást homokzsákok és helyi anyagok felhasználásával, hogy az érkező szennyezés hullámtéri területekre kijutását megakadályozza.

A szegedi vízmércén – a szennyezés levonulásának idején – a vízállás nem haladta meg a +500 centiméteres szintet, így a hullámtéri területekre lényegében nem jutott ki a méreggel szennyezett tiszai víz. A szennyező hullámot kísérő halpusztulás mértékét akkor még megbecsülni sem lehetett. Az Alsó-Tiszán uszályokból összeállított műszaki zár segítségével a partra terelt és kihalászott több tonna haltestből sokan arra következtettek, hogy a Tisza élővilága teljes mértékben megsemmisült. A ciános víz nem csak a halakat, hanem a vízzel, illetve mérgezett hallal közvetlenül érintkező vízi madarak és hullámtéri élőlények sokaságát is elpusztította. A folyóba visszaköltözött az élet, melyet mi sem bizonyít jobban, mint a kiváló vízminőséget igénylő kérészek rajzása. A tiszavirágzás már jó néhány éve ismét megfigyelhető az Alsó-Tisza menti folyószakaszokon. (2. kép)

Az Országgyűlés 2000. június 16-án elfogadott határozatában február 1-jét a Tisza Élővilágának Emléknapjává nyilvánította.

Forrás: 2015_1. szám. Vízpart újság_Sári Csaba

Fotó: hir.ma

■ SZEMÉLYZETI ÉS MUNKAÜGYI HÍREK

Személyi változások

2018. decemberétől belépő munkatársak: Botzheim István (Műszaki Biztonsági Szolgálat), Varga Zoltán (Vagyongazdálkodási és Üzemeltetési Osztály), Korom József (Műszaki Biztonsági Szolgálat), Benkovics Róbert Mihály (Vagyongazdálkodási és Üzemeltetési Osztály), Balogi Attila János (Vagyongazdálkodási és Üzemeltetési Osztály), dr. Körffyné Molnár Annamária (Vízrajzi és Adattári Osztály), Szirányi Gábor (Vagyongazdálkodási és Üzemeltetési Osztály), Karai Mihály Róbert (Műszaki Biztonsági Szolgálat), Busa Mihály (Műszaki Biztonsági Szolgálat), Kreininger Csaba (Műszaki Biztonsági Szolgálat), Békési Tamás (Műszaki Biztonsági Szolgálat), Sándor Csaba Ernő (Vagyongazdálkodási és Üzemeltetési Osztály), Viseráczki András (Műszaki Biztonsági Szolgálat), Sebó István (Vízrajzi és Adattári Osztály), Turcsányi Áron (Vízrajzi és Adattári Osztály), Csókási Zoltánné (Vagyongazdálkodási és Üzemeltetési Osztály), Elekesné Nagy Julianna (Hódmezővásárhelyi Szakaszmerőnökség), Rácz Richárd Miklós (Műszaki Biztonsági Szolgálat), Hauk László (Műszaki Biztonsági Szolgálat), Harkainé Csányi Mónika (Műszaki Biztonsági Szolgálat), Csikós Andorné (Vagyongazdálkodási és Üzemeltetési Osztály), Márkus Péter (Szentesi Szakaszmerőnökség), Lippai József (Műszaki Biztonsági Szolgálat), Laczi Gábor (Műszaki Biztonsági Szolgálat), Stiener-Hajducsek Renáta (Vagyongazdálkodási és Üzemeltetési Osztály), Mihály Ádám (Hódmezővásárhelyi Szakaszmerőnökség), Orosz Péter (Műszaki Biztonsági Szolgálat), Varga József (Szentesi Szakaszmerőnökség), Albert Gábor (Fenntartógép és Hajózási Szolgálat), Sztójka Gergely (Fenntartógép és Hajózási Szolgálat), Túri-Kis Tamás (Fenntartógép és Hajózási Szolgálat), Mester Zoltán (Árvízvédelmi és Folyógazdálkodási Osztály), László Zsolt (Műszaki Biztonsági Szolgálat), Sándor Zsolt (Szentesi Szakaszmerőnökség), Horváth Kornél József (Hódmezővásárhelyi Szakaszmerőnökség), Börcsök István (Hódmezővásárhelyi Szakaszmerőnökség), Gyurmán József (Hódmezővásárhelyi Szakaszmerőnökség), Simkó Krisztián (Hódmezővásárhelyi Szakaszmerőnökség), Kovács Levente Róbert (Hódmezővásárhelyi Szakaszmerőnökség), Hős Lajos (Hódmezővásárhelyi Szakaszmerőnökség), Győri János (Csongrádi Szakaszmerőnökség), Barna Tamás (Csongrádi Szakaszmerőnökség), Szalai Ferenc Boldizsár (Csongrádi Szakaszmerőnökség)

3 fő Munka Törvénykönyve alá tartozó munkavállaló is belépett igazgatóságunkhoz: Mihály Emese (Műszaki Biztonsági Szolgálat), Ismail Ahmad (Árvízvédelmi és Folyógazdálkodási Osztály), Mackó Mária (Igazgatási és Jogi Osztály), illetve 4 fő Munka Törvénykönyve alá tartozó munkavállaló közalkalmazotti kinevezést kapott: Losonczy Attila (Műszaki Biztonsági Szolgálat), Dési Bálint (Informatikai Osztály), Gémes Orsolya (Vízrajzi és Adattári Osztály), Kovács Áron (Hódmezővásárhelyi Szakaszmerőnökség).

2018. december óta 8 fő lépett ki igazgatóságunktól.

Akiktől búcsúzunk...

2018. decemberében dr. Kovács Gábor nyugalmazott igazgatótól, Éberhardt Károly, Gyömbér Mihályné Török Ilona,

Borbás Károly, Máriás László nyugdíjas kollégáinktól is végső búcsút vettünk.

2019. április 10-én tragikus hirtelenséggel elhunyt Annus István kollégánk (Informatikai Osztály, informatikai és hírközlési ügyintéző).

Emléküket kegyelettel megőrizzük.

dr. Csala Éva osztályvezető

ELBÚCSÚZTUNK DR. KOVÁTS GÁBORTÓL

(1938. 12.17. Gyula – 2018. 12.27. Szeged)

Dr. Kováts Gábor, az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság nyugalmazott igazgatója hosszán tartó, türelemmel viselt betegséget követően 2018. december 27-én örökre megpihent.

Vízépítő mérnöki oklevelének megszerzését követően aktív szolgálatának

40 éves vízügyi pályafutása során, munkahelyein az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóságon, a Kelet-Magyarországi Vízépítő Vállalatnál, a Szegedi Vízművek és Fürdők Vállalatnál, majd ismét az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóságnál magas szintű, szakmai és vezetői munkát végzett. Nyugállományba vonulása után is aktívan segítette a vízügyi szolgálatot és elkötelezetten képviselte a mérnök társadalom érdekeit a Magyar Mérnöki Kamara elnökeként 8 éven keresztül. Jelentős létesítmények tervezése és építése fűződik nevéhez, valamint fontos intézményszervezési tevékenységek. Pályája során mindvégig elhivatottan támogatta a vízügyi szolgálatot, melyhez 2018.12.26-ig, haláláig lojális maradt.

A Budapesti Építőmérnöki és Közlekedési Műszaki Egyetem mérnök karán 1962-ben jeles eredménnyel szerzett vízépítő mérnöki oklevelet. 1968-ban mezőgazdasági vízgazdálkodási szakmérnöki oklevelet szerzett a Budapesti Műszaki Egyetemen, majd ugyanott 1971-ben egyetemi műszaki doktori címet.

Kiemelkedő érdeme a vízügyi feladatok környezetvédelemmel és természetvédelemmel való összehangolása. Pályafutása során jelentős szerepe volt különböző vízkár-elhárítási, védelmi munkálatok sikeres lebonyolításában, többek között az 1960-as és 1970-es évek nagy belvízvédekezései, az 1970. évi tiszta-völgyi nagy árvízi védekezés, az 1975. évi marosi árvízvédekezés, az 1998., 1999., 2000. évi ár- és belvízvédekezések és vízminőségi-kárelhárítások területén.

Az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság Szegedi Szakasz-mérnökségéhez 1962. augusztus 1-jén került. 1962-1965-ig beosztott mérnökként, 1966-tól a Szegedi Szakmérnökség vezetőjeként, majd fő-építésvezetőként, illetve a Szentesi Szakmérnökség vezetőjeként dolgozott. Ezen időszak alatt a különböző vízgazdálkodási területeken és az árvízvédekezés irányításában szerzett sokrétű gyakorlatot. Ezen időszak alatt részt vett a Csajtoi halastavak, illetve a Maroson megvalósított partbiztosítások építési munkálataiban. 1971-ben az Ativízig termelési igazgatóhelyettesévé nevezték ki, mely

beosztásban 1979-ig tevékenykedett. Ezen időszakra estek a nagy árvízvédelmi fejlesztések és rekonstrukciók, a vízépítő kapacitások fejlesztései, korszerűsítései, bonyolult építkezések és korszerű építési technológiák, többek között a beton-előgyártás kiterjedt alkalmazása. Igazgatóhelyettesként az igazgatóság szakmai színvonalának, - a fiatal szakemberek munkába állításával megvalósuló - fejlesztése és a vízkár-elhárítási feladatok végrehajtásához szükséges személyi- és tárgyi feltételek biztosítása is fontos feladata volt. Pályájának ezen szakaszához az alábbi nagylétesítmények megvalósítása kapcsolódik: szegedi partfal rekonstrukciós munkái, termelési központ kivitelezése, töltésepítési munkálatok a Tiszán és a Maroson.

1979. július 1-től a Kelet-Magyarországi Vízügyi Építő Vállalathoz került áthelyezéssel igazgatóhelyettesi beosztásba. Ekkor sem szakadt el az alsó-tiszai fejlesztésektől. Tevékenységével segítette Szeged város csatornázási munkálatainak megvalósulását, az Új-szegedi szennyvízátelő telep kiviteli munkálatait és Algyő közüzemi vízellátásának kiépülését.

1986. április 1-jétől a Szegedi Vízművek és Fürdők főmérnöke lett, mely tisztséget 1991-ig töltötte be. Ezen időszak alatt a vízkészlet-gazdálkodásban, a Szeged környéki vízbeszerzési lehetőségek tudományos értelemben is magas színvonalú vizsgálatában, majd az új vízbázis üzembeállításában, az üzemeltetés automatizálásában szerzett jelentős érdemeket. Tapasztalatait szakkikkekben és előadásokban ismertette meg a szakmai közvéleménnyel elsősorban a Magyar Hidrológiai Társaság keretei között. A vízműnél eltöltött időszaka alatt valósult meg Szeged-Móraváros szennyvízcsatornázása, a Hajós Alfréd által tervezett SZUE uszoda rekonstrukciója, a Szeged-alsóvárosi Boszorkánysziget utcai főgyűjtők építése. A Csap utcai főgyűjtő megépítésével lehetővé vált Petőfitelep és Tápé városrészek csatornázása. Műszakilag különleges volt a Vedres utcai csatorna feltárás nélküli rekonstrukciója. Újszegeden és Baktóban nyomás alatti szennyvízelvezető rendszerek épültek, melyek országosan újdonságnak számítottak.

1991-2001-ig a szegedi vízügyi vezetője volt. A vízügyi igazgatói beosztásban eltöltött kilenc esztendő alatt dinamikus változó gazdasági és társadalmi helyzetben biztosította az alaptevékenységet ellátó, szakmailag, szervezeten és gazdaságilag is működőképes vízügyi igazgatóság kialakulását és egyúttal az igazgatóság által alapított gazdasági társaságok igen eredményes működését.

Az Alsó-Tisza-vidék vízgazdálkodási állami feladatainak ellátása során különösen nagy munkát fordított és eredményeket ért el a magyar-román és a magyar-jugoszláv nemzetközi vízügyi kapcsolatokban, a távlati vízgazdálkodási tervezésben, a vízrajzi tevékenység magas színvonalra való fejlesztésében, a vízbázis-védelem és a vízkár-elhárítás területén, különösképpen a vízhiányos régiók, a Maros-hordalékkúp, a Duna-Tisza közti homokhátság problémáinak feltárása és megoldása terén.

A munkakörhöz kapcsolódó szakmai feladatok ellátásán túl jelentős társadalmi funkciókat, illetve közeleti tevékenységet is vállalt. A Magyar Hidrológiai Társaság rendkívül aktív tagjaként számos rendezvény szervezője, előadója volt. 1989-ben alapító tagja a mérnöki kamara Csongrád megyei csoportjának, majd 1993-95 között második elnöke, később az elnökség tagja. Kezdetektől bekapcsolódott a kamarai

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

munkába, javaslatára megalakult a Vízmérnöki Tagozat. Mindkét szervezet vezetői munkájában részt vállalt. Nemcsak területi szinten, hanem országos kamarai szinten is sokat tevékenykedett, előbb az országos elnökség tagjaként, később alelnökként működött, majd 2001-ben a Magyar Mérnöki Kamara elnökének választották. Ebben a tisztségében 2005-ben újabb négy évre kapott mandátumot, így összesen húsz évet töltött el a kamara legfelsőbb vezetésében. Aktívan részt vett az Európai Mérnöki Kamarák Szövetsége megalapításában. Támogatta és segítette a V4, és a nemzetközi kapcsolatok kiépítését. 2008-ban Szegedre szervezte meg a Visegrádi Négyek Mérnöki Kamaráinak találkozóját. Jelentős szerepe volt a kamarai törvény megalkotásában, az Eurocode alapú szabványok harmonizációjában, a továbbképzési rendszer-, a kamarai jogosultság-, a tervellenőrzés kialakításában. 2009-ben újra Szegeden tevékenykedett, mint a Csongrád Megyei Mérnöki Kamara tiszteletbeli elnöke.

1997-ben a Vízgazdálkodási- és Víziközmű Társulatok Országos Elnökségének alelnökévé választották. Ezen beosztásában az állami vízgazdálkodási feladatok és az érdekeltségi alapon működő vízgazdálkodási feladatok összehangolásában, különösképpen a vízkár-elhárítási védekezés területén és a különböző szervezeti és finanszírozási gondok megoldása terén tett eredményes erőfeszítéseket.

Szakmai, társadalmi és tudományos munkáját 27 alkalommal ismerték el kitüntetésekkel, többek között az „Árvízvédelemért” hat alkalommal, megkapta a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjét, a Cseh és a Szlovák Mérnök Kamara Emlékérmét, a Magyar Mérnöki Kamara Zielinski Szilárd díját, a Csongrád Megyei Mérnöki Kamara Vedres díját. Dr. Kovács Gábor szakmai munkásságát és emlékét örökre megőrizték.

Összeállította: az Ativízig és a Csongrád Megyei Mérnöki Kamara

Fotó: Ativízig archívum

■ BÚCSÚ ANNUS ISTVÁNTÓL

csak úgy elmenjen! Vajon tudtunk volna -e segíteni, engedte volna-e?

Egy beszélgetésünk jutott eszembe:

„- Szia Pista! Hallottam, hogy a magyar fiúk kikaptak Andorától, milyen meccs volt?

-Sajnos semmi nem jött össze, most ennyit tudnak a fiúk.

-Pista, miért nem nézel Te valami sport közvetítést, pl. kézilabdát, vízilabdát? Ott legalább a nemzetközi szinten is vannak eredmények.

„Egyszerű a dolog, szeretem a focit és néha még a magyarok is izgatnak, hátha lesz valami.”

Tényleg szerette a focit és amennyire én meg tudtam ítélni, kispályán elegánsan olyan Beckenbauer-stílusban focizott. Az egyik árvizes kupán mondta egyszer valaki: „Hátul Annus Pisti majd megoldja!”

Tudod Pista még az is eszembe jutott, hogy Te voltál az első, akinek elmertem mondani, hogy jelentős hiányosságaim vannak az informatikában. Te mosolyogva mondtad, hogy „Szóljál Misi, jövök és segítek!” Így volt, jöttél és segítettél... Segítettél mindig, ha kellett, mi meg nem tudtunk segíteni Neked.

Talán másfél hónapja beszéltem Veled telefonon, azt mondtad „van még pár kezelés és azután megyek dolgozni”. Zsolttól talán három hete kérdeztem, hogy mi van Veled? A válasz - nekem úgy tűnt - biztató. Ezt is rosszul ítélt meg.

Fáj a tehetetlenség, fáj, hogy ismét csak nézünk magunk elé és nem tudjuk felfogni, hogy nem lesz több foci, nem lesz több cikizés... NAGYON FOGSZ HIÁNYOZNI!

ÉG VELED PISTA, REMÉLEM FENT IS JÓ CSAPATBA KERÜLTÉL!

Kádár Mihály

■ CÁ, MIZÚJS?

.....
Ki nem állhattad, amikor minden nap megkérdeztem ezt. Egy idő után már csak így kezdted, amikor megláttál: „Nórika, nehogy megkérdezd, hogy mizújs!” Aztán együtt nevettünk.

Még most is, amikor az iroda nyitott ablakán át meghallom Zsolti hangját az udvarról várom, hogy hangosan, indulatuktól fűtve beszéljétek ki a legutóbbi meccset. Amint Te képes voltál berágni. ☺ Jó lenne vigyorogva hallgatni, ahogy utána kiabálsz Nándinak, hogy „Küldd vissza a liftet, a múltkor sem küldted le!”. Szeretnék jó étvágyat kívánni Neked, amikor bicajjal, kormányán a kockás szatyorral indulsz anyukádhoz ebédelni. Jó lenne kibeszélni ma Veled, amikor a napon majd' harminc fok van, hogy milyen marha, izzasztó meleg van, és jó lenne nekünk egész évben a húsz fok. Hiányzik, hogy nem hallgathatom, ahogy poénból csépelitek egymást „kis Lackóval”. Nincs több „Szevasz Gézámi!” sem. Olyan jó lenne Rád csörögni a 21-249-en, hogy „Pitta, segíts!”. „Nórika, ugye nem Lotus Notes? Mert akkor nem tudom.” Mindig így kezdődött, de aztán segítettél, megoldotad...vagy nem. ☺ Szeretnék még sokszor szívességet kérni Tőled, hogy az „elátkozott” otthoni gépemmel csinálj valamit, mert megint nem működik. Szeretném, ha újra ott ülnél a Víz Világnapi ünnepségen az első sor, első székében előtted a laptoppal, hogy segíts a vetítésben. Nyugtáznai, miután eleredt az eső, hogy megint gondosan ráhúztad a zacskót a bicikli ülésedre. Jó lenne látni újra a fehér tornacsukádban és a szürke pulcsiban...

Pár hónapja még azzal cukkoltalak, miután a fiad megnősült, hogy lassan nagypapa leszel. De már csak odafentről vigyázol az unokádra... Mióta nem dolgoztál is hiányoztál nekem, nekünk „régieknek”. De tudtuk, hogy visszajössz. Sajnos tévedtünk... Hirtelen itt hagytál minket, a vízügyes családot. Most még jobban hiányzol...

Az utolsó köszönésünk így hangozna: „Cákó Nórika!” „Cákó Pitta, mizújs?”

Nagyszöllősi Nóra

GÓLYAHÍREK

.....
2018. december óta született „vízügyes” babák:

✿ Szalai Marcell (sz.: Szalai Jenő Norbert, KGO, dr. Palugyay Anna, IJO)

✿ Balogh Bella (édesapja: Balogh Endre, VVO)

✿ ifj. Bíró András (édesapja: Bíró András, FHSZ)

✿ ifj. Kocsmáros Zsolt (édesapja: Kocsmáros Zsolt, FHSZ)

Minden szülőnek szívből gratulálunk!

ÁLLOMÁNYGYŰLÉS 2018 DECEMBERÉBEN

A 2011-ben életre keltett év végi igazgatósági állománygyűlését tavaly év végén is megtartotta az Ativíz. A szegedi vízügyi dolgozói számára Dr. Kozák Péter igazgató foglalta össze előadásában a 2018-as év legfontosabb igazgatósági tevékenységeit, eseményeit. Az ismertetőben az igazgatási, humánpolitikai, gazdálkodási adatokon túl többek között beszámolt az év hidrológiai eseményeiről, ár-, belvív-, és jégvédekezési feladatokról, az őszi felülvizsgálatok eredményeiről, a Fenntartógép és Hajózási Szolgálat, a Mintavevő Munkacsoport munkájáról, tájékoztatást adott a jelenleg folyamatban lévő uniós projektekről. A szakmai témákat követően képes ízelítőt kaptak a kollégák az igazgatósági síófoki gyermektáborról, valamint a közösségépítő eseményekről, úgymint a KDTVIZIG-ATIVIZIG sportnapról, az érsekcsanádi Nemzetközi Duna Napról, valamint az igazgatóság által szervezett kirándulásokról.

A beszámolót követően elismeréseket adott át az igazgatóság vezetősége. Az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság Reprerentációs Szabályzata szerint a munkáltató a nyugdíjkorhatárt elérő munkavállaló részére emléktárgyat adományozhat, mellyel a példamutató vízügyi szolgálat, a kiemelkedő életpálya, valamint a magas szintű szakmai közösségi tevékenység ismerhető el. Az idei évben két kollégánk részesült jutalomban.

Ativíz. logóval ellátott aranygyűrűt kapott **Benyó György**, aki 1982. december 16-án került az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság Szentesi Szakasz-mérnök-ség-

gére. Kollégánk 36 év vízügyi szolgálat után, 2018. június 19-én vonult nyugállományba.

Egyedi gravírozású karórát kapott **Dancsó Istvánné**, aki 1989 februárjában kezdett először az Alsó-Tisza Vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóságnál dolgozni. Kollégánknak 11 év vízügyi szolgálatot követően 2018. április 20-tól kezdte meg nyugdíjas éveit.

Az igazgatóság valamennyi munkatársa nevében kellemes nyugdíjas éveket és nagyon jó egészséget kívánunk kollégáinknak!

Az átadások végén **Ozsvár Gábor** a Hódmezővásárhelyi Szakasz-mérnök-ség csatornaőre kapta meg 25 éves jubileumi jutalmát, hiszen az állománygyűlés napján volt, hogy pontosan 25 éve, 1993. december 12-én kezdett el dolgozni az igazgatóságnál. A vízügyi szolgálatban végzett lelkiismeretes munkájáért köszönetet mond az Ativíz. vezetése.

*Nagyszöllősi Nóra PR referens
fotók: Fiala Károly*

Vízpart

Az Alsó-Tisza-vidéki
Vízügyi Igazgatóság lapja

Kiadó:

Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság.

Szerkeszti: a szerkesztő bizottság,
a Momo Média munkatársai

Kapcsolattartó: Nagyszöllősi Nóra

Szerkesztőség: 6720 Szeged, Stefánia 4.

Tel.: 62/599-599, e-mail: n.nora@ativizig.hu

Nyomdai munkálatok:

Szoliter Nyomda –

Hódmezővásárhely, Ferenc u. 18-20.

Minden jog fenntartva!

F.: ATIVIZIG

6720 Szeged, Stefánia 4.

6701 Pf. 390

DÍJ HITELEZVE

SZEGED I.

Megyei Postahivatal

6701

NYOMTATVÁNY